

17.8.2020

Sisäministeriön kirjaamo
kirjaamo@intermin.fi

Viite: SMDno-2019-1460

Aihe: Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi pelastuslain 109§:n muuttamisesta

RAKLI ry kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa. RAKLI:n jäsenet ovat asuntojen, toimitilojen ja infrastruktuurin omistajia, rakennuttajia ja käyttäjiä tai näiden ammattimaisia edustajia. Jäsenemme investoivat rakennetun ympäristön uudis- ja korjaushankkeisiin vuosittain 5 -10 mrd €. RAKLI:n jäsenten omistamien rakennusten pinta-ala on arviolta 97,7 milj. m².

Ymmärrämme tarpeet muuttaa pelastuslakia viestintätapojen muuttuessa erityisesti pelastusviranomaisten toiminnan varmistamiseksi. Kritisoimme kuitenkin vahvasti toteutustapaa, jolla esityksessä halutaan kohdistaa kustannuksia viestintätapahtumasta irralliselle osapuolelle eli kiinteistön omistajalle. Kustannuksien, oikein kohdennettuna, tulisi kohdistua itse viestintätapahtumaan.

Huomautamme että kyseessä ei todellakaan ole vain yksittäinen päätös vaan päätöksellä linjataan tapaa, jolla rakennuksien sisäverkkoja toteutetaan. Päätökseen tullaan vetoamaan muissa yhteyksissä. Tähdennämme että ei ole todellakaan kohtuullista, että kiinteistön omistajat ovat maksajia kiinteistöjen käyttäjien nopeasti muuttuville tarpeille käyttäen uutta viestintäteknologiaa. Ei kai millään muullakaan toimialalla edellytetä tukemaan toisen alan eli tässä tapauksessa teleoperaattoreiden liiketoimintaa ilman mitään vaikutusmahdollisuutta kustannusten kehittymiseen nopeasti muuttuvassa kokonaisuudessa. Näemme että vaatimukset ovat kohtuuttomia kiinteistönomistajia kohtaan ja siten perustuslakivaliokunnan yksityistä omaisuusuoja, johon hallituksen esityksessäkin viitataan, koskevien linjausten vastaisia. Rakennettu ympäristö ja rakennukset sekä rakennustekniikat kehittyvät erittäin hitaasti, mitä vastoin viestintäteknologiat ja tavat käyttää viestintää erittäin nopeasti. Paras ymmärrys kustannustehokkaimmasta tavasta toteuttaa tarpeet kunakin ajan hetkenä on teleoperaattoreilla, jotka toimisivat esityksessä tarkoitetun palvelun verkkooperaattoreina. Kustannusten pitää lisäksi kohdistua palvelunkäyttäjiin eli viranomaisiin, jotta palveluiden kehittämisessä olisi jatkossa myös kustannusohjaus mukana.

Viestintäverkkojen ja siihen liittyvän teknologian kehitys on erittäin nopeaa. Tarkasteltaessa tarvittavan palvelun kustannuksia täytyisikin puhua elinkaarikustannuksista. Kuinka monta kertaa palveluntakaava laitekanta joudutaan uusimaan tietyllä aikavälillä palvelun tarpeiden ja viestintäteknologian muuttuessa. Mikä on sisäverkon laitteiden elinkaariodottama. Kiinteistöjen omistajilta kerättyjen kokemusten mukaan suhteellisen lyhyt ja oletus on, että elinkaaret laitteiden osalta tulevat vain lyhenemään. Ei ole todellakaan tarkoituksenmukaista vaikutusten arvioinnissa tarkastella vain yksittäistä ajanhetkeä kuten hallituksen esityksen kappaleessa ”4.2. Pääasialliset vaikutukset” on nyt tehty.

17.8.2020

Rakentaminen, asuminen ja kiinteistön omistaminen on Suomessa erittäin kallista. Tästä kertovat useat kansainväliset tilastot ja mm. RAKLI:n teettämät tutkimukset. Haaste on, että rakentamiseen ja kiinteistön omistamiseen kohdistuvien säädösten kustannusrasitusta katsotaan useasti vain yksittäisen säädöksen kannalta ja vain nykyhetken kannalta. Kokonaisuuden ymmärrys puuttuu täysin. Voimassa olevassa hallitusohjelmassakin on kirjaus rakentamisen kustannusten hillitsemisestä.

Viestintäteknologiaan liittyvillä linjauksilla on pitkäaikaisia vaikutuksia teknologian kehittyessä jatkuvasti ja aiheuttaen siten jatkuvan laitteiden päivitystarpeen. Ei voi olla niin että rakennuttajat ja kiinteistönomistajat laitetaan tämän teknologisen kehityksen maksajiksi, vaikka kyseessä on viestinnän välittäjien eli operaattoreiden ydinliiketoiminnasta. Kustannusten täytyy kohdistua siihen tapahtumaan mihin ne kuuluvat eli mobiiliteknologian ja -laitteen käyttöön. Viestintäteknologian laitteen käytössä toiminta perustuu kuitenkin laitteen käyttäjän ja operaattorin väliseen sopimukseen. Kiinteistön omistaja ei ole operaattori.

Pelastuslain muutoksen myötä mahdollistettaisiin uusi liittymiä edellyttävä viranomaisviestintäpalvelu, jota ei tarjota viranomaisverkon määritelmän mukaisessa viranomaisverkossa, vaan kaupallisen teleyrityksen verkossa. Yleisesti teleoperaattorit DNA, Elisa ja Telia velvoitettiin Manner-Suomen osalta 97–99%:n peittoasteisiin koskien myös kohtuullista sisätilapeittoa jo aikaisemmin toimilupaehdoissa koskien 800 MHz -taajuuksien verkkoja. Lupaehdoissa kohtuullinen sisätilapeitto on määritelty seuraavasti: ”Televerkkopalvelut ovat ilman käyttäjille aiheutuvia lisäkustannuksia saatavilla vakituksessa asunnossa tai yrityksen toimipisteessä tavomaisessa käyttöympäristössä. Tarvittaessa toimiluvan haltija on velvollinen todentamaan palveluiden saatavuuden.”

Sama ehto koskee myös 700 MHz -taajuuksien toimilupia (toimilupapäätös LVM 1153/07/2016), jokainen operaattori on velvoitettu 99 % peittoasteeseen Manner-Suomessa kolmen vuoden kuluttua toimiluvan mukaisen toiminnan alkamisesta. Toiminta sai alkaa 1.2.2017, joten peittovaatimus (koskien myös kohtuullista sisätilapeittoa) on ollut voimassa 1.2.2020 alkaen. Tästä huolimatta Suomessa on edelleen matkapuhelinten sisätilakuuluvuusongelmia erityisesti asuinkerrostaloissa, mutta myös muunkin tyyppisissä rakennuksissa. Mikä on operaattorin yleisvastuu kuuluvuuden suhteen pelkästään toimilupaehtojen perusteella? Miksi toimilupaehtojen velvoitteita ei ole otettu huomioon hallituksen esityksessä? Miten otetaan huomioon tilanteet, joissa verkkokuuluvuus ei ole operaattorin toimintaan liittyen riittävä myöskään rakennuksen ulkopuolella? Ei ole kiinteistöomistajan tehtävä vastata operaattoriin suoraan toimilupaehdoista tulevista velvoitteista, eikä toisten osapuolten liiketoimintaedellytyksistä.

Hallituksen esityksessä todetaan: ”*On mahdollista, että kilpailutuksen voittanut verkko-operaattori ei jossain tilanteessa ryhtyisi toteuttamaan sisäverkkoa oma-aloitteisesti kaupallisten intressien perusteella, mikäli olisi oletettavaa, että pelastusviranomainen antaa kyseisen kohteen omistajalle pelastuslain 109 §:ssä tarkoitetun määräyksen.*” Näemme että edellä mainittu tapahtumakulku on erittäin todennäköinen ja johtuu juuri siitä vääristymästä, että liiketoiminnan kuluista ei määräyksen perusteella vastaisikaan liiketoiminnan harjoittaja vaan muu osapuoli. RAKLI:n jäsenistön piiristä kerättyjen laajojen kokemusten mukaan teleoperaattorit eivät ole missään rakennushankkeessa olleet aktiivisia ratkaisujen toimittamisessa, mikäli on ollut pienikin mahdollisuus, että kiinteistön rakennuttaja joutuu syystä tai toisesta kustantamaan kiinteistön sisäverkon heidän puolestaan. Tälle toiminnalle ei tule lisämandaattia missään tapauksessa.

Edellä esitettyjä taustoja vasten näemme, että pelastuslain tarpeet tulisi ehdottomasti ensisijaisesti ratkaista hallituksen esityksen kohdassa ”5. Muut toteutusvaihdot” esitetysti siten että pääasiallinen vastuu riittävien

17.8.2020

verkon komponenttien asentamisesta ja toiminnan varmistamisesta kohdistuisi palvelun luoville verkko-operaattoreille. Verkko-operaattoreilla on ehdottomasti paras ymmärrys verkkoliiketoiminnan, verkkojen ja laitteiden kehityksestä ei kiinteistöomistajilla. Mahdollinen vaihtoehto olisi kohdassa 5. esitetty jako kaikkien operaattoreiden käytössä oleviin passiivisiin ja operaattorikohtaisiin aktiivisiin verkon komponentteihin viranomaispalvelua tukevassa verkossa. Joka tapauksessa, hallituksen esityksessä kuvatun viranomaisviestintäpalvelun kustantajien tulisi olla palvelun tarjoaja eli verkko-operaattori ja palvelunkäyttäjä eli pelastusviranomainen.

Toissijaisesti tulisi myös ehdottomasti hallituksen esityksessä tarkemmin määritellä mitä rakennuksia viranomaisvelvoitteen määräytyminen koskee. Määritystä ei voi jättää tasolle "*rakennuksia tai rakennelmia, joissa on tavanomaista suurempi henkilöturvallisuusriski*". Määritelmä on aivan liian avoin, eikä sitä sidota mitenkään rakennustyyppeihin. Tarkempaa määrittelyä edellyttää jo mainittu perustuslaillinen omaisuudensuoja, johon hallituksen esityksessäkin viitataan.

RAKLI ry

Mikko Somersalmi
Tekninen johtaja